

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальне мовознавство

Освітня програма «Українська мова та література»

Спеціальність 035 Філологія

035 Українська мова і література

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2018 р.

м. Івано-Франківськ - 2018

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Загальне мовознавство
Викладач (-і)	Грещук В.В., Думчак І.М.
Контактний телефон викладача	(0342)59-60-08 - Грещук В.В. (0342)59-60-08 – Думчак І.М.
Е-mail викладача	ivan.dumchak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	лекції, практичні заняття
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Консультації проводять викладачі відповідно до графіка індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kum.pnu.edu.ua/
2. Анотація до курсу	
<p>«Загальне мовознавство» – завершальний і узагальнювальний курс в системі мовної підготовки студентів філологічних факультетів. Якщо метою пропедевтичного курсу «Вступ до мовознавства» є опанування основних понять і методів науки про мову, то метою курсу «Загальне мовознавство» є представлення мовознавства як системи наукового знання про мову в складі філології, розгляд методології мовознавства як гуманітарної науки, основних напрямів і перспектив фундаментальних і прикладних досліджень мови.</p> <p>Зміст дисципліни охоплює розгляд: 1) місця мовознавства в системі філологічних дисциплін; 2) предмета мовознавчого дослідження; 3) методології мовознавства; 4) теорії наукового і практичного застосування науки про мову; 5) напрямів і шкіл мовознавства.</p>	
3. Мета та завдання курсу	
<p>Метою курсу “Загальне мовознавство” є опанування лінгвістичної теоретичної бази з врахуванням попереднього навчального досвіду, поглиблення знань студентів щодо основних загальнолінгвістичних проблем, сформування цілісних уявлень про лінгвальну діяльність, мову і мовлення.</p> <p>Завданнями курсу «Загальне мовознавство» є ознайомлення й засвоєння студентами-випускниками:</p> <ul style="list-style-type: none"> – предмета, завдань і значення мовознавства, його місця в системі наук; – природи мови, її сутності й функцій; – структурно-системної організації мови; – соціальну зумовленість розвитку й функціонування мови; – закономірностей історичного розвитку мови; <p>методів і прийомів наукового дослідження мови</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<ul style="list-style-type: none"> - здатність самостійно набувати та удосконалювати необхідні знання та вміння шляхом опрацювання лекційного матеріалу та теоретичної літератури з тем курсу; - здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень; - вміння аналізувати історичні закономірності розвитку лінгвістичних напрямів, філософське підґрунтя появи тих чи інших лінгвістичних концепцій, різні погляди вчених щодо наукової парадигми лінгвістики. - знання мовознавчих термінів та сучасної проблематики лінгвістики. - здатність використати теоретичні знання при написанні наукових праць (наукових 	

рефератів, дипломних, магістерських робіт), аналізувати на належному науковому рівні мовний матеріал.
 - уміння студентів працювати індивідуально, у парах і в групах, а також навички критичного і логічного мислення.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	24
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
самостійна робота	120

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	035 Філологія	1	нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Літе- рату- ра	Завдання, год	Вага оцін ки	Термін викона ння
<p>Тема 1. Предмет, зміст і основні завдання загального мовознавства. Допорівняльно-історичне мовознавство.</p> <p>1. Індійське мовознавство. Граматика Паніні.</p> <p>2. Мовознавство Давньої Греції та Риму. Китайське граматичне вчення.</p> <p>3. Всезагальна раціональна граматики А.Арно і К.Лансло і її роль у становленні загального мовознавства.</p> <p>4. Питання філософії мови в працях Ф. Бекона, Р. Декарта, Д. Локка, Г. Лейбніца.</p>	Лекція, практичне заняття	5, 8, 10	Проблемні завдання: 1. Чим зумовлене виникнення мовознавства в Давній Індії та Давній Греції? 2. Охарактеризуйте стан лінгвістичної думки Західної Європи в середні віки? 4 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 2. Зародження порівняльно-історичного мовознавства. Лінгвістична концепція В. фон Гумбольдта.</p> <p>1. Передумови виникнення порівняльно-історичного методу.</p> <p>2. Ф. Бопп, Я. Грім, Р. Раск, О. Востоков – основоположники порівняльно-історичного мовознавства. Характеристика їхніх основних праць, напрямів лінгвістичних досліджень.</p> <p>3. Філософські основи лінгвістичної концепції В. фон Гумбольдта.</p> <p>4. Мова як діяльність і творче начало.</p> <p>5. Мова і дух народу.</p> <p>6. Проблема співвідношення мови і мислення. Питання походження і розвитку мови.</p> <p>7. Типологічна класифікація мов.</p> <p>8. Вчення про внутрішню форму мови. Антиномії мови за Гумбольдтом.</p>	Лекція, практичне заняття	1, 2, 5, 7, 8, 10	Проблемне завдання: 1. Чому В. Гумбольдта вважають основоположником загального мовознавства? 6 год.	5	Протягом семестру згідно з розкладом занять

<p>9. Вплив ідей Гумбольдта на розвиток мовознавства.</p> <p>Тема 3. Молодограматизм. Критика молодогограматизму і пошуки нового підходу до вивчення мови наприкінці XIX-на початку XX ст.: Школа «слів і речей», неолінгвістика, Школа естетичного ідеалізму.</p> <p>1. Індивідуальний психологізм як основа лінгвістичної концепції молодогограматиків. Вчення про фонетичні закони і аналогії як методологічну базу вивчення розвитку мови. Теза про необхідність вивчення живих мов і діалектів для пізнання законів розвитку мови. Створення фонетики як самостійної наукової дисципліни. Зародження семасіології.</p> <p>2. Історико-культурні течії в мовознавстві кінця XIX – першій половині XX століття (Школа «слів і речей», Школа естетичного ідеалізму).</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>3, 4, 5, 7, 8, 10</p>	<p>Проблемні завдання: 1. У чому полягають заслуги молодогограмати зму? Чим зумовлені слабкі боки молодогограматичного напрямку? 2. Вкажіть спільне й відмінне в мовознавчих концепціях Школи “слів і речей”, Школи естетичного ідеалізму й неолінгвістики. 4 год</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 4. Лінгвістична концепція Ф. де Соссюра. Структуралізм і генеративізм.</p> <p>1. «Курс загальної лінгвістики» і його значення для сучасного мовознавства. Філософські основи лінгвістичної концепції. Основні положення теорії Соссюра.</p> <p>2. Мова як система знаків. Три аспекти мови: лінгвальна діяльність, мова і мовлення. Вчення про синхронію і діахронію. Знаковий характер мови. Зовнішня і внутрішня лінгвістика. Вчення Соссюра як теоретична база структуралізму.</p> <p>3. Празька лінгвістична школа.</p> <p>4. Глосематика (копенгагенський структуралізм)</p> <p>5. Дескриптивна лінгвістика</p> <p>6. Генеративізм.</p>	<p>Лекція, практичне заняття, самостійна робота №1</p>	<p>3, 4, 5, 7, 8, 10</p>	<p>Проблемне завдання. 1. У чому полягає новизна теорії Ф. де Соссюра та його вплив на розвиток мовознавства у XX ст.? 8 год.</p>	<p>10 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 5. Постструктуралістичне мовознавство. (Мовознавство на сучасному етапі).</p> <p>1. Когнітивна лінгвістика.</p> <p>2. Комунікативна лінгвістика.</p> <p>3. Лінгвістика тексту.</p> <p>4. Функціональна лінгвістика.</p>	<p>Лекція, практичне заняття, тестова робота №1</p>	<p>3, 4, 5, 7, 8, 9, 10</p>	<p>Проблемне завдання. 1. Назвіть напрями, які розвиваються в мовознавстві нашого часу. 6 год.</p>	<p>10б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 6. Мова і суспільство.</p>	<p>Лекція,</p>	<p>4, 5,</p>	<p>Опрацювати</p>	<p></p>	<p>Протягом</p>

<p>1. Природа, сутність і функції мови. 2. Соціальна зумовленість мовних явищ. Поняття про мовну норму. 3. Мова як засіб соціальної, національної і культурної ідентичності. 4. Соціолінгвістика.</p>	<p>практичне заняття</p>	<p>8, 10</p>	<p>відповідні наукові джерела 6 год.</p>	<p>5</p>	<p>семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 7. Мова і мислення. 1. Проблема співвідношення мови і мислення. Менталістика як наука, що вивчає взаємозв'язки мови, мислення і свідомості. 2. Психофізичні основи зв'язку мови і мислення. Нейролінгвістика. 3. Роль мови у процесі пізнання.</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>4, 5, 8, 10</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела 4 год.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 8. Мова і мовлення. 1. Мова і мовлення як два аспекти мовної діяльності. 2. Одиниці мови і мовлення на всіх рівнях мовної системи, їх співвідношення. 3. Сучасні уявлення про співвідношення мови і мовлення. 4. Психолінгвістика – наука про мовну діяльність.</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>4, 5, 8, 10</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела 4 год.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 9. Знакова природа мови. 1. Мовознавство і семіотика. Загальне поняття знака і знакової системи. 2. Типологія знаків. 3. Основні властивості (ознаки) знаків. 4. Своєрідність мови як знакової системи. 5. Знаки, субзнаки і суперзнаки, їх функції.</p>	<p>Лекція, практичне заняття, самостійна робота №2</p>	<p>4, 5, 8, 10</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела 4 год.</p>	<p>10 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 10. Структура і система мови. 1. Системний характер мови. 2. Парадигматичні, синтагматичні й ієрархічні відношення між мовними одиницями. 3. Структура мови. Основні й проміжні рівні мови.</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>4, 5, 8, 10</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела 6 год.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
<p>Тема 11. Мова та історія. 1. Мова як явище, що історично розвивається. Темпи мовних змін і розвиток мови. 2. Синхронія і діахронія. 3. Зовнішні причини мовних змін. 4. Внутрішні причини мовних змін.</p>	<p>Лекція, практичне заняття, тестова робота №2</p>	<p>4, 5, 8, 10</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела 4 год.</p>	<p>10 б.</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>

<p>Тема 12. Методологія та методи дослідження мови.</p> <p>1. Загальнонаукові способи дослідження: спостереження, експеримент, моделювання. Дедукція й індукція, аналіз і синтез у лінгвістичних дослідженнях.</p> <p>2. Поняття про метамову опису мови.</p> <p>3. Класифікація методів лінгвістичних досліджень.</p> <p>4. Характеристика методів лінгвістичного аналізу.</p>	<p>Лекція, практичне заняття,</p>	<p>4, 5, 8, 10</p>	<p>Опрацювати відповідні наукові джерела 4 год.</p>	<p>5</p>	<p>Протягом семестру згідно з розкладом занять</p>
--	-----------------------------------	--------------------	---	----------	--

6. Система оцінювання курсу

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за відповіді на практичних заняттях, за виконання підсумкових тестувань, самостійних робіт (модуль 1) та бали, отримані під час іспиту (модуль 2). Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Допуск до іспиту становить максимум 50 балів, бал за складання іспиту (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів.</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>Передбачені 2 самостійні роботи (№1 – 10 б.; №2 - 10 б.), два письмових підсумкових тестування (10 балів за кожне тестування) (максимум 40 балів).</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>Оцінюється відвідуваність усіх 18 занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 10 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з коефіцієнтом 2.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань самостійної та контрольної робіт, а також бали підсумкового тестування.</p> <p>Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).</p>

7. Політика курсу

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2.

Положення 1: <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82%D1%83-%D1%83-%D0%94%D0%92%D0%9D%D0%97-%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B0%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%>

<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82%D1%83-%D1%83-%D0%94%D0%92%D0%9D%D0%97-%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B0%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%>

[D0%B8%D0%B9-%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%82-%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%96-%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8F-%D0%A1%D1%82%D0%B5%D1%84%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWmpLODcN6M2XRt7GPFip0uT8](https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/code_of_honor.doc?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWmpLODcN6M2XRt7GPFip0uT8)

Положення 2: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/02/code_of_honor.doc?fbclid=IwAR14PNKG9iKdUn4NJsjoX0rOCZr7YVFeNGdlgE3J2alaDNsc_GiizOs3_NQ

8. Рекомендована література

1. Бацевич Ф. Духовна синергетика рідної мови. Київ, 2009. 192 с.
2. Бацевич Ф. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. Підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2008. 240 с.
3. Ковалик І.І., Самійленко С. П. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичної думки. Київ: Вища школа, 1985.
4. Кодухов В.И. Общее языкознание. Москва: Высш. школа, 1974. С.4-13.
5. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. Київ: Академія, 2003.
6. Кочерган М.П. Основи зіставного мовознавства: Підручник.– Київ: Академія, 2006. 424 с.
7. Куранова С.І. Основи психолінгвістики: навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 208 с.
8. Дж. Лайонз. Язык и лингвистика. Вводный курс: Пер. с англ. Москва: Едиториал УРСС, 2004. 320 с.
9. Селіванова О.О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики. Київ, 1999.
10. Семчинський С.В. Загальне мовознавство. Київ, 1996.

Викладач _____